

TRIANON: A VÍZVÁLASZTÓ

Az első világháborúban győztes hatalmak és Magyarország közötti békeszerződést 1920. június negyedikén írták alá a Párizstól körülbelül húsz kilométerre fekvő Versailles-ban, a Nagy Trianon-kastélyban. A szerződés értelmében Magyarország korábbi 325 ezer négyzetkilométernyi területe 93 ezerre, lakossága pedig 21 millióról nyolcmillióra csökkent.

Ezúttal van akkora jelentősége e fenti adatok forrásának – a tragédia tömör, annál beszédesebb összefoglalásának –, hogy ne lábjegyzetben, hanem itt a fő szövegben jelöljem meg: Népszabadság, 2003. június 4. (A Trianoni békeszerződés aláírásának 83. évfordulója.)

Amiképp az antiszemitizmus megítélésénél a zsidó összeesküvés feltételezése, úgy a magyarsághoz mint nemzethez, közösséghez való viszonyulás tekintetében Trianon „kezelése” jelent egyfajta vízválasztót. Annak, akinek nem fáj Magyarország kétharmadának – s javarészt az ott lakó magyarság – elvesztése; annak, aki nem érez együtt a határon túlra, kisebbségbe szorultak fájdalmával; annak, akinek ugyanakkor „fáj” a magyar kisebbségeket elnyomó többségi nemzetek „érzékenysége”, az jogilag, anyagilag, földrajzilag, nyelvileg, kulturálisan vagy akár származásilag kötődhet ugyan a magyar nemzethez, a valóságos érzelmi kötődés hiánya miatt mégsem tekinthető a magyar nemzet (mint érzelmek és szimbólumok alkotta közösség) teljes értékű (nemzetépítő, nemzetmegtartó) részének. Éppen ezért, miként a zsidó összeesküvés feltételezőjét joggal illehetjük az „antiszemita” kifejezéssel (még akkor is, ha esze ágában sincs egyszermind alacsonyabb rendűnek és üldözendőnek gondolni a zsidókat), ugyanúgy helyénvalónak kell tekintenünk, ha a Trianon ügyében szolidaritásra képteleneket a „nemzeti” törzsben magyar- és nemzetellenesnek nevezik.

Ez még akkor is igaz, hogy ha a szolidaritás visszautasítása mögött újfent a Holokauszt ténye és réme húzódik mindenekelőtt. E félelmi logika szerint: aki nem esküdt ellensége a nagy-magyarországos érzéseknek és gondolatoknak, az a revizionizmus, nacionalizmus, antiszemitizmus veszedelmeinek cinkos és vétkes támogatója volna. Méltányolható ez az álláspont, éppen úgy, ahogy Soros György édesanyjáié is („ha a magyarok szájukra veszik Erdélyt, másnap viszik a zsidókat”), ettől még azonban ez a felfogás egyértelműen magyar- és nemzetellenes, kárt okoz a magyarságnak mint nemzetközösségnek.

Ugyanakkor a megoldások keresésekor – a károk elhárításának kísérletekor – mégis roppant nagy jelentősége van annak, hogy mi a Trianon-fájdalom

elutasításának forrása. Nyilván elfogadhatatlan önfeladás lenne, ha Erdélyt nem vehetnénk többé szájunkra, csupán mert zsidó származásúakat rémülettel tölt el. Viszont a nemzeti törzsnek ezer gesztussal kell megmutatnia, hogy sem a Trianon fölött-miatt érzett fájdalom, sem Erdély emlegetése nem irányul semmilyen tekintetben származás szerint megkülönböztetésekre, kirekesztésekre. Mint ahogy valójában még a jobboldal szélsőségesnek nevezett sajtójában, a Magyar Demokratában sincs efféle törekvés. Szalay Károly, a hetilap állandó szerzője éppen Karinthy Frigyes egykori példáján mutatja be, hogy a magyar zsidók egyik legnagyobbikának mennyire tudott fájni Trianon.

„S már a határnál vagyok s mintha eleven, vérző seben gázolna át a vonat, ahogy megpillantom az első idegen feliratot ott, ahol testem és vérem nyelvén szóltak hozzám. Begyógyulhat valaha ez a seb vagy fel kell vágni, újra bevarrni vagy újat vágni másutt – a baj megvan, nem lehet tagadni, az a kérdés csak, lehetne kezelni belülről, vagy már csak a kés segít?”¹

Láthatóan Karinthy sem tudta eldöntetni, mi a helyes: a vágások mentén hagyni gyógyulni a sebet vagy újra vágni, de ettől még fájdalmai és szeretetei tiszták és egyértelműek. „Nem vagyok éppen szemérmes ember – mondja mosolyogva Karinthy 1928-ban, a baloldali radikális Bálint Györgynek adott interjújában –, mindig nevén szoktam nevezni a gyereket. Van azonban két szó: haza és magyar. Úgy látszik, a freudizmustól tanultam meg, hogy azokkal a szavakkal szemben vagyunk szemérmesek, amelyek nagyon sokat jelentenek számunkra. Így vagyok én ezzel a két szóval.” Ahogy Szalay fogalmazza, Karinthyt éppen Trianon döbbsentette rá arra, hogy lelkiileg, tudatilag mennyire a magyar valóságban gyökerezik létezése. „Én nem mondtam ki a szót. De ha házat építettek valahol Pesten vagy Fogarason, vagy Szolnokon vagy Kolozsvárott, megálltam előtte és úgy néztem, mintha az én házamat építenék. És ha virágot láttam nyílni a pilisi hegyekben vagy a Kárpátokban, tudtam, hogy a virág nekem nyílt”² – írja szép levelében a nagy magyar és nagy zsidó (azaz: nagy magyar zsidó, vagy nagy zsidó magyar – de ez már voltaképp mindegy).

A vízvázalasztó tehát korántsem az, hogy kinek milyen elképzelése vagy javaslata van a trianoni trauma megoldására, hanem csupán a szolidaritás, a fájdalomban való őszinte osztozás megléte vagy hiánya. Az őszinteség pedig ott kezdődik, hogy nem tekintjük szélsőségeseknek, revizionistáknak azokat, akik Erdélyt vagy Nagy-Magyarországot szájukra veszik.³ De még azokat sem, akik azt énekelik, hogy „Édes Erdély, itt vagyunk, érted élünk és halunk”. Nem csak azért nem, mert tudomásul kell venni, hogy az „éneklők” legtöbbje számára ez nem több, mint édes-szomorú búsongás, a szeretet és fájdalom egyfajta nosztalgikus-ábrándos kifejeződése, ami még mindig jóval több gyógyírt ad a kétoldali (határon túli és inneni) veszteseknek, mint a nacionalistázás-revizionistázás; hanem főképp azért nem illetendők ezek az érzelmi megnyilatkozások a szélsőségesség vádjával, mert a baloldal által jegyzett

magyar külpolitika évtizedekre visszanyúló kincstári optimizmusa a magyar kisebbségek mint közösségek sorsában a mai napig nem hozott semmiféle kézzelfogható eredményt. Semmiképp nem tekinthető ennek, hogy lám, a megbékélésre törekvő politika valóban nem vezetett egyik szomszédunkkal sem háborúsághoz, mert hiszen e szomszédok időnként vad nacionalista politikája ugyancsak nem vezetett háborúsághoz. Ezzel szemben a kedvezménytörvény végrehajtásáról szóló megállapodásnak a magyar és a román miniszterelnök (Medgyessy és Nastase) általi aláírásakor a fideszes Németh Zsolt a Nap-keltében azt volt kénytelen megállapítani, hogy „sorozatos visszalépés tapasztalható az erdélyi magyarságot érintő kérdésekben: befagyasztották a szobor (*az aradi Szabadság-szoborcsoport – VDGy*) felállítását, befagyasztották a magyar karok visszaállítását, az egyházi ingatlanok és a Batthányeum, a gyulafehérvári nagy múltú könyvtárnak a visszaadását”. Ez pedig nem függetleníthető Magyarország meghátráló politikájától – tette hozzá Németh.

E könyvnek (A törzsi háború természetrajzának) egyébként nem tiszte eldönteni, hogy inkább a „megbékélés”, vagy inkább a „konfrontációs” külpolitika a helyénvaló, a nagyobb eredménnyel kecsegtető. Megelégszik azzal, hogy csupán arra hívja fel a figyelmet: semmi alapja nincs annak az évtizedek óta sulykolt „hivatalos” álláspontnak, amely szerint a megbékélésre törekvő politika tekintendő normálisnak, és az ettől eltérő szélsőségesnek. E merev felfogást szerencsére lassan kikezdte a demokrácia és az idő, s ma már elmondható, hogy amire 1990-ben még a „nemzeti” pártok is csak nagyon szőrmentén merészkedtek – Trianon fájdalmaról hangosan szólni –, az ma már a mérsékelt nemzeti párban, az MDF-ben a lehetséges pártprogram rangjára emelkedett.

Figyelmes olvasó észreveszi, hogy a trianoni évfordulóról (ennek várható ünnepeiről, programjairól) szóló, 2003. június 4-ei tudósításában a Népszabadság korszakos megállapítást tett:

„A Trianonról való megemlékezést nem csak a szélsőjobboldali szervezetek, illetve személyiségek tartják fontosnak, bár tény: az elmúlt évtizedben mérsékelt szervezetek vagy pártok nem emlékeztek meg e gyásznapról.”

A média balliberális vezérhajója ezennel feladta a régi doktrínát: többé nem állítja, hogy aki Trianon sebeit ápolja, az csakis szélsőséges lehet... Itt a kiváló alkalom, hogy legalább egy pillanat erejéig fejlet hajtsunk mindama „szélsőséges elemek” előtt, akik a rendszerváltozás kezdete óta (is) céltáblái a politika és a média fősodrának, miközben bűnük nem volt több és más, mint hogy szemben a hivatalosságokkal és szalonbéliekkel, nem voltak hajlandók hallgatni a Trianon okozta örök veszteségről és fájdalomról. Nem megfélemlítve arról, hogy az itt-ott felbukkanó valóságos határvisszaállítási megnyilvánulások, törekvések, ha szélesebb teret nyertek volna, akár valóságos háborúságra is vezethetett

volna magyarok és más nemzetek között, el kell ismernünk: az a tény, hogy Trianon a történelmi emlékezetünkben lassan végre a helyére kerül, leginkább az olyan nyughatatlan „szélsőségeknek” köszönheti, mint akiket-amelyeket a Népszabadság is felsorol szóban forgó tudósításában:

Trianoni megemlékezések sora kezdődött a múlt hét végén, amikor a Magyarok Világszövetsége, a Trianon Társaság és a Honfoglalás 2000 Egyesület közös rendezvényt tartott a Hősök terén. Ma a Magyar Igazság és Élet Pártja (MIÉP), valamint a Magyar Út Körök Mozgalom a Budapest Kongresszusi Központ melletti Gesztenyés-kertben eleveníti fel a gyásznapi előzményeit, valamint az „országcsönkítés” következményeit. A nagygyűlésen Csurka István, a MIÉP elnöke szónokol. Ugyancsak ma este a fővárosban, a Regnum Marianum keresztjénél, a 64 Vármege Ifjúsági Mozgalom tart megemlékezést.

A tudósításból képet nyerhetünk arról, ami a fejezetünk témája: hogyan viszonyulnak pártjaink (s mögöttük: háborúzó törzseink) Trianonhoz?

MDF

Az MDF – talán némi óvatosságból – ifjúsági szervezetével dobhatja be az ötletet: az Ifjúsági Demokrata Fórum (IDF) aszónai rendezvényén „bejelentik, hogy az IDF – a Jobbik Magyarországért Mozgalommal egyetértésben – parlamenti képviselői útján kezdeményezi, hogy a jövő évtől kezdve az általános- és középiskolák rendhagyó történelemóra keretében emlékezzenek meg a nemzet eddigi legnagyobb veszteségéről”. (Az sem lehetetlen persze, hogy valóban az óvatos „öregek” kullogtak a merészebb ifjak után, s ez utóbbiak ötletét-elhatározását tisztelhetjük az elképzelésben.) „A Jobbik Magyarországért Mozgalom (JMM) az elmúlt két évben többször is javasolta a parlamenti pártoknak, hogy június negyedikét nyilvánítsák nemzeti emléknapra.” Amint a tudósításból ugyancsak megtudjuk, az „MDF szerint a felvetés továbbgondolásra méltó”. Gémesi György (az MDF alelnöke) úgy véli, „a trianoni évforduló azért a jobboldal »ünnepe«, mert a baloldal mindig is el akarta tüntetni a köztudatból. Amikor az MDF kormányon volt, számos hasonló eseményt emelt állami rangra, az ilyen szempontból »alul képviselt« trianoni megemlékezés esetében ez a jövő feladata.”

Vajon mit kezd ezzel a helyzettel a Fidesz, az MSZP és az SZDSZ?

Fidesz-Magyar Polgári Szövetség

A Fidesz nyilvánvaló dilemmája, hogy nem adhat a kelleténél nagyobb támadási felületet; amennyire lehet, el kell kerülnie, hogy újra a MIÉP-hez kössék, Csurkákat újra a Fidesz rohamcsapatának nevezzék; de azt is, hogy a mérsékelt MDF e szimbolikusan fontos ügyben jobbról előzze. Ezt a kettőséget jól tükrözi

a Fidesz szóvivőjének álláspontja: „Az nem kérdés, hogy Trianon méltó az emlékezésre csakúgy, mint a holokauszt vagy a kommunizmus áldozatai. Csak az a kérdés, hogy e két utóbbi emléknaphoz hasonlóan Trianonnal kapcsolatban is létezik-e a »közös nemzeti bölcsesség«” – nyilatkozta a Népszabadságnak Halász János. Szerinte *a közmegegyezés bővíthető* ilyen irányban. Vagyis a szélekről minél inkább beárad és egyszersmind szétterül Trianon – immár – kollektív fájdalma, annál előbb bekövetkezhet a közös nemzeti emlékezés.

MSZP

Az MSZP dilemmája is kiválóan átüt a szóban forgó tudósításon, illetve a megkérdézett politikusuk állásfoglalásán. A szocialisták világosan érzékelik, hogy Trianon szelleme kibújt a palackból, és többé nem lehet úgy csinálni, mintha csak néhány megveszekedett szélsőséges (revizionista) mániája volna. A „nemzeti közép”-re igyekvő Medgyessy-kormány, illetve mögötte a szocialisták nem tehetik meg, hogy Trianon fájdalmát a korábbi merev egyöntetűséggel elutasítsák. Ezt tükrözi Hiller István megfogalmazása, aki szerint „Trianon eleven seb a nemzet tudatán, amelyet a XX. századi magyar politika úgy 1945 előtt, mint 1945 után rossz érzéssel próbált gyógyítani”. Az MSZP alelnöke nem feledkezik meg a régi vád továbbéltetéséről („1945 előtt a jobboldali rezsím revizionista alapon újabb tragédiába sodorta az országot”), rögtön utána azonban Trianon dolgában eddig páratlan önkritikát gyakorol: „1945 után pedig a politika azt a látszatot próbálta kelteni, mintha a Trianon-probléma nem is létezne, így álságos módon kettévált a hivatalos politika és az emberek véleménye”. Igen ám, de ha a szocialisták véleménye immár találkozik „az emberek” véleményével, akkor mi menti a szocialistákat a végigvitt gondolat rájuk leselkedő csapdájától? Trianon be nem váltott ígéreteit ugyanis végre egyszer számon kell(ene) kérni a magyar kisebbségeket elnyomó nemzetek („nemzetállamok”) éppen uralkodó (nacionalista) politikusain!

A szocialistáknak készen áll egy újabb sematikus, de politikailag teljesen korrekt és korszerű válaszuk: a közös EU-tagság. Ahol a határok átjárhatósága – felfogásuk szerint – természetesen megszünteti az elszakítottság minden gondját és fájdalmát. „Az uniós csatlakozási szerződés aláírása új történelmi helyzetet hozott – nyilatkozta az országos napilapnak Hiller. – Számunkra az uniós csatlakozás a békés nemzetegyesítés megvalósítása. A magyar szocialisták érdekeltek abban, hogy a szomszédos államok is az EU tagjai legyenek, mert Trianon valós feloldása nem más, mint a békés nemzetegyesítés.”

Amivel a szocialistáknak majd minden bizonnyal versenyre kell kelniük, az az idő: az aradi Szabadság-szobor példáján jól látható, hogy a közelgő EU-tagság sem készíti a románokat nacionalizmusuk számottevő visszafogására. Logikus és helyénvaló feltevésnek látszik, hogy amennyiben maradnak az európai

integrációs, s általában a globális tendenciák, a nacionalizmusoknak ki kell fulladniuk. Az is biztosnak tűnik azonban, hogy ez nem néhány év vagy évtized távlatában fog bekövetkezni; nem szólva arról, hogy ha a globalizmus nem hozza el az integrálódó, világra nyitó országok egyértelmű gyarapodását, nem zárható ki, hogy a bezárkózásnak, a nemzeti érdekek és vonások ápolásának, hangoztatásának tendenciája fog kialakulni, megerősödni. A szocialistáknak tehát minden bizonnyal a jövőben is szembe kell nézniük azokkal a helyzetekkel, amelyben el kell dönteniük: inkább a magyar, vagy inkább az antinacionalista érdekeket képviselik. S mivel antinacionalizmusuknak számtalan oka van, minden józan „nemzeti” politikai törekvéseik ellenére is bele fognak kerülni az afféle csapdába, mint a román miniszterelnökkel Erdély elvesztésének „ünneplése” (ld. Medgyessy-Nastase koccintás), vagy a határon túli magyarok „rokon kisebbség”-ként való meghatározása (ld. ugyancsak Medgyessy-Nastase megállapodása a kedvezménytörvény végrehajtásáról).

SZDSZ

Amint a Népszabadság tudósításából kiderül, „Nem tartja indokoltnak a trianoni évforduló emléknappá emelését Fodor Gábor (SZDSZ). Azzal érvelt, hogy nem az ünneppé nyilvánítástól függ, mit jelent az emberek számára egy-egy történelmi dátum, esemény. Van, akinek például a mohácsi vész a legnagyobb nemzeti tragédia. Hangsúlyozta, hogy tiszteletben kell tartani az emberek érzelmeit, de Magyarországon nemzeti konszenzusra, higgadtságra volna szükség ahhoz, hogy nacionalista felhangoktól mentesen lehessen ilyen kérdésekről beszélni, emlékezni.”

Ha rendre helyére tesszük – valós értékén értelmezzük – a szabad demokraták álláspontját és logikáját jól tükröző gondolategyesítményeket, a következők derülnek ki:

- Az SZDSZ is érzékeli, hogy túl sokaknak túl nyilvánvalóan fáj Trianon, s többé nem lehet úgy csinálni, mintha ezek az érzések eleve abnormálisak, deviánsak volnának. Nem állítja tehát, hogy csak szélsőséges embereknek vagy szervezeteknek juthat egyáltalán eszükbe a megemlékezés gondolata.
- Az SZDSZ számára azonban minden tekintetben elfogadhatatlan a trianoni fájdalom hivatalos nemzeti rangra emelése, mert ez az aktus tipikusan nemzeti létében-voltában erősítené a magyarságot mint közösséget, ahelyett, hogy egyének emberi és állampolgári jogon alapuló gyülekezeteiként kezelné. A két felfogás sokmértődes távolságát jól tükrözi az a tény, hogy míg Károlyi Mihály, az első Magyar Köztársaság elnöke a „nemzeti” törzs számára Trianon egyik felelőse (az eredményekre már akkor sem vezető, látványos nemzeti önfeladás miatt), addig az SZDSZ számára ünnepelemző szimbólum, a liberális demokrácia

jelképe (akinek szobránál legutóbb éppen Fodor Gábor tartott ünnepi beszédet).

- Éppen ezért amivel az SZDSZ (Fodor Gábor) kénytelen-kelletlen próbálkozik: a mellébeszélés. „Nem az ünneppé nyilvánítástól függ, mit jelent az emberek számára...” Ha valaki a holokauszt-megemlékezések kapcsán érvelne ezzel, bizonyára felháborítaná Fodor Gábort. „Van, akiknek például a mohácsi vész a legnagyobb tragédia” – ez az érvelés pedig felér egy hideg, érzéketlen holokauszt-relativizálással, amikor azt próbálnánk bizonyítani, hogy nem kell annyira odalenni a zsidók irtásától, hiszen vannak népek, akiket például Sztálin nyomtalanul eltüntetett a Föld színéről.
- Végezetül Fodor utolsó érve is híven tükrözi azt a feloldhatatlan ellentmondást, amivel az SZDSZ kénytelen szembenézni Trianon dolgában. „Magyarországon nemzeti konszenzusra, higgadtságra volna szükség ahhoz, hogy nacionalista felhangoktól mentesen lehessen ilyen kérdésekről beszélni, emlékezni” – állítja az ügyvivő. Csakhogy ez az, ami a dolog belső logikájából fakadóan egyenesen lehetetlen: Trianonról nem lehet nacionalista (azaz hangsúlyosan nemzeti) felhangoktól mentesen emlékezni, hiszen éppen azért akarunk emlékezni rá, mert a *nemzet*en esett súlyos seb fájdalmát akarjuk enyhíteni, s a hasonló veszteségek elkerülésének esélyét akarjuk növelni vele (nem is annyira tudatosan, mint inkább ösztönösen).

Amíg a szocialistáknál (például Hiller Istvánnál) még találunk „árulkodó” nyomokat arra, hogy tud fájni Trianon, hogy valóban tudnak osztozni a fájdalomban, a szabad demokratáknál inkább annak az ingerültségnek láthatjuk nyomait, amit számukra a helyzet *érzelmi feldolgozhatatlansága* okoz. Logikai úton ugyanis az SZDSZ is eljut pontosan odáig, ahová az MSZP: Trianon megoldásának kulcsa Európa integrációja. Mécs Imre, az SZDSZ országgyűlési képviselője szerint „A határok elveszítik elválasztó, kirekesztő jelentésüket, kizárólag közigazgatási szerepük lesz. A határokon átnyúló régiók rendszere pedig – jelentős gazdasági előnyökkel – újraegyesítheti a természetesen összetartozó, de korábban szétszakított tájegységeket. Ez az, amire Trianon óta egy sor generáció vár, ez az egyetlen megoldás történelmi traumáink feloldására.”⁴

Érzelmileg azonban Mécs Imre sem tudja kezelni Trianon ügyét. Akár még rokonszenvesnek is tekinthetjük, hogy „tárgyilagosan”, „igazságosan” számon kéri a magyarságon, miért nem tartott önvizsgálatot, hol rontotta el (miért nem törődött az ezer éve velünk élő nemzetek igazságával); még az a „felülemelkedettség” is méltányolható, amelytől Mécs számára „A fő baj az, hogy a trianoni tragédiából csak a magyarok elvesztését láttuk, azt már nemigen, hogy elvesztettük a velünk ezer éve szimbiózisban élő horvátokat, szerbeket, szlovákokat, a több száz éve velünk élő románokat, németeket,

ruszinokat is”. Ez a fajta érzelmi nagyvonalúság azonban csak akkor elfogadható, ha kiterjed a nemzet jövőjéért másképp aggódókra is. Azokra, akik nem gondolják úgy, hogy a nagyobb közösségekbe való feltétlen, kritikátlan beolvadás a nemzet felemelkedésének egyetlen lehetséges útja, sőt, záloga. Mécs Imre azonban az effélékről ilyen stílusban, ilyen indulattal beszél:

„Aki ezt az egyetlen lehetséges utat elállja, az a magyarság ellen van, bármit is papol. Aki az integráció ellen dolgozik, az tovább élteti Trianont, betonfalakká merevíti a »sárkányfogvetemény«-határokat. Adjunk hálát istennek, hogy végre megnyílt a lehetőség Trianon modern meghaladására, csak el ne rontsuk. El ne rontsák meggondolatlan politikusok, ostoba heccemberké!”

Az indulat (*ostoba heccemberek*) jelenlétének ezúttal nem csak az ad jelentőséget, hogy felhívja a figyelmet a törzsek felfogásbeli különbségére, távolságára (s egyúttal a vízvázalótóra), hanem az a különös tény is, hogy a „magyar- és nemzetellenes”-séggel vádolt oldal láthatólag teljes őszinteséggel és meggyőződéssel gondolja és állítja, hogy a vele szemben álló nacionalisták azok, akik mindenféle „papolásuk” ellenére a magyarság ellen vannak. Itt nyer látható igazolást kiinduló tételünk, hogy a törzsek közötti ellentét legfőbb forrása nem a magyarságuk különbözősége (eltérő „mértéke”), hanem a magyarsághoz, nemzethez való eltérő viszonyulásuk. Mindkettő – legalábbis ritka kivételektől eltekintve – a magyarság, a magyar nemzet teljes értékű tagjának tekinti magát; csak míg az egyik törzs (benne különösen a szabad demokraták és szellemi holdudvara) a magyarság sorsát, jövőjét éppen magyarsága és saját (magyar) érdekeinek hangoztatásától félti, addig a másik törzs éppen e vonások és érdekek elhallgatásától, háttérbe szorításától. Az antinacionalista törzs vonatkozásában tehát olyan értelemben beszélhetünk (és kell beszélnünk) magyar- és nemzetellenességről, hogy törekvéseik magyarságunk, nemzeti közösségünk egyedi vonásainak, erős érzelmi kötelékeinek gyengítésére irányulnak, annak reményében (ama meggyőződéstől vezérelve), hogy a magyarok mint egyének boldogulását jobban elősegíti a nyitás, az egyetemessé válás, a világba való minél teljesebb beolvadás (integrálódás).

Jegyzetek

Szalay Károly: Karinthy és Trianon. Magyar Demokrata 2003. szeptember. 18., 45. o.

² Idézi Szalay uo.

³ „A román és a magyar miniszterelnök együtt toltá le a nadrágját, és üzenté meg saját szélsőségesének: megcsókolhatjátok a fenekünket. Ha van par excellence román és magyar nemzeti érdek, akkor ez az.” (Medgyessynek mennie kellett. Magyar Narancs, 2002. december 5. Idézi: Tóth Gy. László, Szembesítés. Magyar Nemzet, 2003. február 15.

⁴ Mécs Imre: Trianon tűnő árnyai. Népszabadság 2003. június 3.